

บทความวิชาการ

พฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนต่อความรุนแรงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Youth's risky behaviors and Violence in Northeastern of Thailand

กฤตยา แสงเจริญ ศศ.ด*, ปุญศรี พ่วงสุวรรณ คม**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และปริมาณเพื่อศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้ความรุนแรงของเยาวชน แนวทาง กลไกและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาพฤติกรรม ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คัดเลือกหมู่บ้าน โดยการเจาะจงใน 2 จังหวัดที่มีระดับการเตือนภัย และไม่มี การเตือนภัยของพฤติกรรมเสี่ยงในเยาวชน เก็บข้อมูลจาก 3 หมู่บ้านในแต่ละอำเภอในจังหวัดที่เลือก ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยมีผู้ช่วยนักวิจัย ลงในพื้นที่ 3 เดือน ทำการบันทึกงานภาคสนาม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์จากผู้ให้ ข้อมูลหลัก ผู้นำชุมชน ครู เพื่อนบ้าน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึก ทำกลุ่มสนทนากับ เยาวชน(เด็กวัยรุ่น) และครอบครัวอย่างละกลุ่มทุกหมู่บ้าน และใช้แบบสอบถามในเยาวชนซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ ระหว่าง 10-25 ปี หมู่บ้านละ 40 คน ผลการศึกษา ดังนี้

พื้นที่ในชุมชนทั้ง 6 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่ชนบท ที่มีอาชีพส่วนใหญ่ทำนา นอกฤดูทำนาชาวบ้านส่วนใหญ่ พ่อแม่ของเด็กไปทำงานรับจ้างต่างถิ่น เยาวชนที่เกี่ยวข้อง กับความรุนแรงส่วนใหญ่จะถูกเลี้ยงจากครอบครัว ที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วย เยาวชนถูกมอง ว่ามีทั้งเด็กเกเรและเด็กดีที่ช่วยพ่อแม่ทำงานและ เรียนหนังสือ เยาวชนส่วนใหญ่เรียนเพื่อให้จบ ม.6 แล้วจะไปทำงานโรงงานในเมืองใหญ่

ชีวิตประจำวันของเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ เล่นกีฬาร่วมกับการเล่นการพนัน ต้มเหล้า ขับรถมอเตอร์ไซด์ออกเที่ยว ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ออกมาในรูปแบบการทำร้ายร่างกายกัน ตีกัน ส่วนใหญ่ กระทำกับเยาวชนต่างหมู่บ้าน ในเยาวชนชายมักเกิดขึ้น เพราะไม่ชอบหน้ากัน เคยมีประวัติตีกันมาก่อน เอาคืน แก่แค้น โดยรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่เกิดขึ้น เวลาว่างงานโดยเฉพาะงานหมอลำและต้มเหล้า ส่วน เยาวชนหญิงมีปัญหาตบตีกันเนื่องจากแย่งแฟน ซึ่งมีส่วนน้อย

ผลกระทบจากความรุนแรงเจ็บตัว ถูกจับ ถูกภาคทัณฑ์โดยครู และตำรวจ พ่อแม่ต้องเสียเงิน ค่าปรับและค่าเสียหายให้คู่อริ เด็กย้ายโรงเรียน เบื่อเรียน ชุมชนยังไม่มี การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบโดย ครอบครัวพยายามประคับประคองให้ผ่านช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อ คาดหวังว่าเมื่อโตขึ้นมีงานทำ แต่งงานมีความรับผิดชอบ เยาวชนที่กระทำความรุนแรง จะดีขึ้นเอง

คำสำคัญ ความรุนแรง เยาวชน บริบททางสังคมและ วัฒนธรรม

*รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The current study employing qualitative and quantitative methods aimed to examine the social structure and cultural context that led to violence. It also aimed to examine the mechanism and strategies used by youths to solve their violence problem. The data were collected from two provinces where one province had in the warning signs and the other had no warning signs of youths' risk behaviors. Three villages were selected from each province. The data collecting methods included field's note taking, participant observation and in-dept interview with key informants, community leaders, teachers, neighbors, and relevant organizations. In-depth-interviews and focus group discussions were conducted with youths and families. The questionnaire was used to collect the data from 120 youths (40 per a village) aged 10 to 25 years.

The results revealed ways of life and social context of youths who demonstrated violent behaviors as follows. All 6 villages are in the rural area in which most residents are farmers. Outside of the harvesting season, the adult residents would go out for employment elsewhere. Most of the youths who showed violence problems were from families that missed one or both parents. There were both delinquent youths and well-behaved youths who would go to school and help out with family's work. Most youths would go in the city to be factory workers when they complete high school.

The youth's risky behaviors found in their daily living included gambling, drinking, and wandering around on motorcycles. The violence was presented by getting into a fight, which mostly with youths from another village. For male youths, the fight often started from the dislike of each other, previous fighting, and getting revenge. The fight frequently took place on

celebrating occasion such as village festival when there was social gathering and drinking event. For female youths, the fight was less and the cause was often about boyfriends.

The consequences of the violence included physical injure, getting arrested, getting on probation, charge payment to the police and to the injured, moving to another school, and getting bored of studying.

Community did not solve the problem systematically. Families of the youths tried to deal with the problem indirectly by merely supporting them through the transitional period. The families expected the violent behavior to subside by itself when the youths move on to early adult and learn to be responsible for work and married life.

Keywords: violence, youth, social and cultural context

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความถี่และความรุนแรงของปรากฏการณ์ความรุนแรง ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนนับวันยิ่งมีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ^{1,2} ข้าราชการและสื่อมวลชนรายงานเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งในโรงเรียน ชุมชน บนถนน ทั้งในรูปแบบการกระทำเดี่ยวและกลุ่ม มีปรากฏการณ์ความรุนแรงที่ได้สร้างความตื่นตระหนกและส่งผลสะท้อนให้กับทุกภาคส่วนของสังคม สั่นคลอนความสงบสุข ความมั่นคงของสังคม ขณะเดียวกันก็สะท้อนความล้มเหลวของระบบการศึกษา และระบบครอบครัว ที่ว่าด้วยทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความมั่นคงของสังคมไทย จนอาจกล่าวได้ว่า ปรากฏการณ์ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนยิ่งมากขึ้นเท่าใด ยิ่งสะท้อนความล้มเหลวของค่านิยม ระบบสังคม ชุมชน ความมั่นคง และอนาคตของชาติมากขึ้นเท่านั้น

ซึ่งจากสถิติสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เยาวชนเสียชีวิตจากการถูกทำร้าย มีอัตรา 6.2 ต่อแสนประชากร ในขณะเดียวกัน ทุกปีพบว่าจำนวนเด็กที่กระทำความผิดและถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจ เฉลี่ยมากกว่า 30,000 คน

ต่อปี และเกือบร้อยละ 90 เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 14-16 ปี³ งานวิจัยเชิงสำรวจนักเรียนชายระดับ ม.ปลาย และระดับอาชีวฯ ในกรุงเทพ พบว่า นักเรียน ร้อยละ 19.2 เคยทะเลาะกับเพื่อนร่วมสถาบัน ร้อยละ 17.1 เคยทะเลาะวิวาทกับคนอื่นนอกสถาบัน นอกจากนั้น นักเรียนที่ทะเลาะวิวาทกับคนอื่นนอกโรงเรียน มีถึงร้อยละ 62.4 ที่คิดจะไปทำร้ายคนที่ทะเลาะด้วย ร้อยละ 44.2 มั่นใจว่าจะหาอาวุธปืนมาใช้ได้⁴ นอกจากนั้น การสำรวจข้อมูลจากเด็กอายุระหว่าง 13-18 ปี นักเรียนชั้น ม.1-6 ทุกอำเภอที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 304,415 คน พบว่าพฤติกรรม เสี่ยงของเด็กคือ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง นักเรียน 1 ใน 4 เคยถูกชิงทรัพย์ ส่วนมากเป็นนักเรียนหญิง ถูกชิงทรัพย์ระดับ ม.ต้น ส่วนนักเรียนชายถูกชิงทรัพย์ ระดับม.ปลาย สะท้อนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน⁵ อย่างไรก็ดีตามภาพที่ปรากฏให้เห็นเป็นเพียงยอดภูเขาน้ำแข็งที่เห็นปัญหาแต่เพียงส่วนเดียวเท่านั้น ยังมี ปรากฏการณ์ความรุนแรงที่ไม่ได้ตกเป็นข่าวและไม่ได้ รับการรายงานอีกมาก เช่นการข่มขืน การกระทำความรุนแรงทางร่างกายต่อคูรักในกลุ่มวัยรุ่น การข่มขู่ ริดไถระหว่างนักเรียนในโรงเรียนเพื่อมุ่งสิ่งของในรูปแบบ “นักเรียน นักเลง” ในโรงเรียน เป็นต้น ภาพปรากฏ เช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเยาวชน นับวันยิ่งวิกฤต และส่งผลต่ออนาคตและความมั่นคง ของชาติและจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

โดยนัยนี้พฤติกรรมความรุนแรง จึงมีอาจ พิจารณาได้ว่าเป็นปัญหาที่ตัวเด็กหรือเยาวชนเฉพาะ ปัจเจก แต่เป็นเรื่องของบริบททางสังคมวัฒนธรรม ที่แวดล้อมเด็กและสร้างให้เด็กยอมรับกับอุดมการณ์ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญา ปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องใช้ฐานคติ ของการมองปัญหาที่ไปไกลกว่าการมองเฉพาะปัจเจก ส่วนบุคคล หรือแบบแยกส่วน หรือเพียงจัดกลุ่ม ว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง ที่มีปัญหาความเปี่ยงเบนในสังคม แต่ต้องมองปัจเจกเชิงโครงสร้างและบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่แวดล้อมและสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ที่ส่งผล

ต่อแนวคิดและของการยอมรับและหนุนนำให้เด็กและ เยาวชนใช้ความรุนแรงในการแก้ไข

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาในบริบท และปรากฏการณ์ความรุนแรงในเยาวชน โดยเชื่อว่า พฤติกรรมความรุนแรงของเยาวชนถูกประกอบสร้างขึ้น จากบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แวดล้อมหรือหล่อ หลอมเด็กขึ้นมา ดังนั้น โครงการศึกษาวิถีชีวิต พื้นที่และ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างเด็กและสังคม ซึ่งได้แก่ครอบครัว ชุมชน เพื่อน โรงเรียน และสังคมโดยรวมในการประกอบสร้างความ รุนแรงในมิติต่างๆ ในขณะเดียวกันงานวิจัยนี้ ยังมี ลักษณะเด่นที่เน้นจุดยืนของการมองปัญหาความรุนแรง โดยยึดอัตวิสัยของเยาวชนในการสะท้อนประสบการณ์ และวิธีการจัดการกับปัญหา โดยเชื่อว่าเยาวชนมิได้ มีฐานะเป็นผู้ถูกกระทำ หรือ ผู้พึงพิง ต่อระบบแต่เพียง ด้านเดียว แต่เยาวชนยังมีฐานะผู้กระทำ และต่อกรกับ ภาวะวิสัยต่างๆ ที่มากระทบตัวเขา ทั้งในรูปแบบการ ขัดขืน ยอมตามหรือสร้างตัวตนอัตตลักษณ์ หรือ ความหมายใหม่ต่ออำนาจต่างๆ ที่มากระทบและ ก่อรูปเป็นความรุนแรง หรือหลีกเลี่ยงความรุนแรง ในรูปแบบต่างๆ ได้ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาโครงสร้างและบริบททางสังคมและ วัฒนธรรม ที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้ความรุนแรงของ เด็กและเยาวชน แนวทางกลไกและยุทธศาสตร์การแก้ ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำถามการวิจัย

1. เด็กและเยาวชนของภาคตะวันออกเฉียง เหนือมีรูปแบบประสบการณ์ความรุนแรง(ทั้งเป็น ผู้กระทำ, ผู้ถูกกระทำ หรือผู้สังเกตการณ์)อย่างไร พวกเขาให้ความหมายต่อประสบการณ์นั้นอย่างไรและมีวิธีการจัดการหรือเผชิญกับปัญหาความรุนแรงอย่างไร พวกเขา มองตัวตน อัตตลักษณ์(identity) ของผู้ใช้ ความรุนแรงดังกล่าวอย่างไร

2. บริบททางสังคมวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนลักษณะใด ที่กำหนดหรือป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. มีรูปแบบการดำเนินงาน กลไก และยุทธศาสตร์สำคัญในการแก้ไขและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อปัญหาความรุนแรงอย่างไร

การดำเนินการวิจัยและตัวอย่างที่ศึกษา

การวิจัยนี้ ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นหลัก เพื่ออธิบายความหมายของความรุนแรงจากมุมมองของเยาวชนเอง รวมทั้งสาเหตุที่มาและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรุนแรงในเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ เน้นการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นหลัก และงานวิจัยเชิงปริมาณจะนำมาประกอบเพื่อแสดงขนาดและปัจจัยที่กำหนด อนึ่ง การศึกษาเชิงคุณภาพนี้ ใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เพียงเพื่อเป็นแนวความคิดกว้างๆ ที่ทำหน้าที่นำทางให้นักวิจัยแสวงหาความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมเยาวชนเท่านั้น ไม่ได้มุ่งที่จะพิสูจน์แนวคิดทฤษฎี โดยเชื่อว่าปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งในที่นี้คือพฤติกรรมความรุนแรง นั้น เกิดเพราะตัวมนุษย์ (สมาชิกของสังคม) มีการให้ความรู้ให้ความหมายและแสดงพฤติกรรม ตามที่ถือว่าเหมาะสมกับบริบทที่ตนอาศัยอยู่ ณ เวลานั้น ต่อเนื่องกันเป็นเวลานานพอสมควร นานพอที่จะเข้าใจบริบทของพฤติกรรมทางสังคมต่างๆ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นระยะเวลา 3 เดือน เพื่อทำความเข้าใจ และวิเคราะห์บริบท (contextual analysis) และวิถีชีวิตของเด็กที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง โดยเน้นให้ความสำคัญกับบริบทของวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

พื้นที่ตัวอย่าง เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีชุมชน 6 แห่งใน 2 อำเภอ จาก 2 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง เพื่อตอบคำถามถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนที่แตกต่างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดยใช้ฐานข้อมูลการสำรวจของศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์⁶ ที่แบ่งระดับการเตือนภัยทางสังคมเฉพาะด้านพฤติกรรมเสี่ยง โดยเลือกที่ระดับความรุนแรงในระดับเตือนภัยสูงสุด และระดับปกติ ในจังหวัดที่มีความรุนแรงในระดับเตือนภัยสูงสุด เลือก 1 อำเภอ/เขต ที่มีระดับการเฝ้าระวังการเตือนภัยสูงสุด สำหรับจังหวัดในพื้นที่ปกติ เลือกอำเภอที่มีค่าระดับปกติต่ำสุดแบบเจาะจงในอำเภอที่มีระดับความรุนแรงเตือนภัย และระดับปกติดังกล่าว เลือกอำเภอละ 3 หมู่บ้านแบบเจาะจง ที่มีบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันที่อาจส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมความรุนแรงในเด็กและเยาวชนโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การเลือกหมู่บ้านในแต่ละอำเภอพิจารณาจากหมู่บ้านที่มีปัญหาความรุนแรงของวัยรุ่น โดยพิจารณาเลือกตัวแทนในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ กลาง และเล็กและกระจายห่างจากตัวอำเภอในทิศทางที่ต่างกันเพื่อให้ได้ตัวอย่างตามพื้นที่ที่หลากหลายในการจัดตั้งหมู่บ้านโดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำอำเภอและตำบลในพื้นที่ร่วมให้ข้อมูลในการตัดสินใจด้วยความเห็นชอบของนักวิชาการและกลุ่มนักวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย/ กลุ่มตัวอย่าง ในชุมชนที่เลือกได้ติดตามเก็บข้อมูลกับครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-25 ปีในชุมชน ชุมชนละ 40 ครอบครัว โดยการสุ่มอย่างเป็นระบบจากบ้านเลขที่ที่มีเยาวชนอาศัย และใช้แบบสำรวจประสิทธิภาพความรุนแรง ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนของการเก็บข้อมูล สนามกับเด็กอายุระหว่าง 10-25 คนในครัวเรือนนั้นทุกคน นอกจากนั้นได้ทำการเลือกเด็กและเยาวชนจำนวนหมู่บ้านละ 20 คนในการเก็บข้อมูลเชิงลึกและการสนทนากลุ่มด้วย

กลุ่มตัวอย่างอีกประเภทคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่จะให้ข้อมูลสังคมวัฒนธรรมใน ชุมชน ครอบครัว และโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ผู้นำชุมชน ครู เครือข่ายเพื่อน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยกำหนดให้นักวิจัยสนามเข้าไปอาศัยอยู่ในแต่ละหมู่บ้านที่จะทำการศึกษานาน 90 วัน เพื่อเฝ้าสังเกต และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2. การสัมภาษณ์แบบลึก (in-depth interview) อย่างไม่เป็นทางการกับเด็กและเยาวชน

3. การจัดสนทนากลุ่ม (group discussion) วิทยุชุมชนและหญิงและกลุ่มผู้ปกครองอย่างละ 1 กลุ่มต่อหมู่บ้าน เพื่อทราบวิถีชีวิต และการให้ความหมายเกี่ยวกับความรุนแรง

4. การสำรวจ (survey) ประสพการณ์ความรุนแรง และรูปแบบการจัดการปัญหา รวมทั้งปัจจัยที่สำคัญ ได้ทำการสำรวจจะทำภายหลังเมื่อเข้าไปเก็บข้อมูลระยะหนึ่ง เพื่อนำมาพัฒนาเครื่องมือ ตัวแปรเพื่อทำให้การวัดสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการบันทึกสนาม การสัมภาษณ์แบบลึก โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (inductive method) คือการอ่านข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายอย่างละเอียด เพื่อเห็นประเด็นสำคัญ รวมทั้งถอดและรวบรวม ถ้อยคำ และประโยคสำคัญ

ผลการวิจัย

บริบทของชุมชน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมีเอกลักษณ์โดดเด่นด้านอาหาร เช่น ส้มตำ ลาบ เครื่องดื่มพื้นบ้าน เช่น เหล้าสาโท ดนตรีที่ขึ้นชื่อคือหมอลำ การพ่อน้ำที่นิยมมากคือแข่งด้านสังคมและวัฒนธรรม ชาวอีสานยึดมั่นตามประเพณีอันมี สืต 12 ครอง 14 ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายมีคุณภาพต่ำไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ในขณะที่อาชีพของประชากรส่วนใหญ่เพาะปลูก ทำนา ทำนาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน บางปีน้ำมากจนท่วม บางปีแห้งแล้ง การเลี้ยงสัตว์ที่มีมากคือ วัว ควาย แต่ยังไม่

แพร่หลาย ประชาชนในวัยแรงงานต้องไปทำงานรับจ้างในที่ต่างๆ โดยเฉพาะในกรุงเทพเป็นส่วนมากจนถึงการไปเป็นแรงงานต่างประเทศ จึงพบว่าเกือบทุกครอบครัวจะเหลือเพียงเด็ก วัยรุ่นกับปู่ ย่า ตา ยาย อยู่ประจำขาดความสมบูรณ์ของครอบครัวและผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าหลอมบริบทและวิถีชุมชนของอีสานในการศึกษาค้นคว้า ส่องหมู่บ้านแรกเป็นชุมชนขนาดใหญ่อยู่ติดถนน มีตรอกการคมนาคมสะดวกมีสาธารณูปโภคครบ ลักษณะพื้นที่ทำให้มีความเจริญด้านธุรกิจชุมชนมาก มีร้านเกมส์ ลักษณะความเป็นอยู่คล้ายชุมชนเมืองอีกสองหมู่บ้านเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นจากการโยกย้ายถิ่นอยู่ใกล้ตำบลและถนนใหญ่การคมนาคมติดต่อสะดวก มีธุรกิจชุมชนขนาดเล็กเนื่องจากอยู่ใกล้เมืองเด็ก ๆ นั่งรถเข้าในตัวเมืองสะดวก ลักษณะความเป็นอยู่ค่อนข้างเป็นชนบทแต่เริ่มมีชาวบ้านไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น สองหมู่บ้านหลังสุดเป็นชุมชนขนาดเล็กเกิดจากการย้ายถิ่นมารวมตัวกันใหม่อยู่ห่างจากอำเภอการคมนาคมสะดวกธุรกิจการค้ามีไม่มาก ลักษณะความเป็นอยู่แบบชนบท ทำนา ทำไร่ เลี้ยงวัว ทอผ้า อยู่แบบเครือญาติ ชาวบ้านนิยมไปทำงานนอกพื้นที่ หรือทำงานไปต่างประเทศ มีผู้เฒ่าอยู่ดูแลหลาน

จากปรากฏการณ์ของแหล่งที่มาแต่ละชุมชนหรือหมู่บ้านสะท้อนให้เห็นการต่อสู้ดิ้นรนกับภัยธรรมชาติคือความแห้งแล้งของผืนดิน การเสาะแสวงหาที่อยู่ ที่ทำกิน และการรวมตัวกันเพื่อสร้างชุมชนใหม่ทำให้เห็นว่าคนในชุมชนต้องอดทน ชยันต์สภาพแวดล้อมไม่อำนวยแต่ในระยะหลังนโยบายของประเทศเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากมีโครงการพลิกฟื้นผืนดินอีสานที่เรียกว่าโครงการอีสานเขียวขึ้น แต่อย่างไรก็ตามอาชีพด้านเกษตรกรรมก็ยังต้องอาศัยธรรมชาติร่วมด้วย นอกจากนั้นการขยายตัวของแหล่งอุตสาหกรรมมีโรงงานไปตั้งในจังหวัดต่างๆ เพิ่มขึ้นทำให้ประชากรในชุมชนละทิ้งงานด้านเกษตรกรรม การเพาะปลูกหันมาสนใจรับจ้างในโรงงานขนาดต่างๆ เพิ่มขึ้นเพราะรายได้แน่นอนกว่าภาคเกษตรกรรม

ภาพอีสานวันนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐานทำให้ประชาชนไม่ต้องเผชิญกับความลำบากในการดำรงชีวิตมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ขณะที่วิถีชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม พบว่าระดับการเตือนภัยที่ใช้แยกชุมชนไม่สามารถแยกวิถีชีวิตและความรุนแรงอย่างชัดเจนทุกหมู่บ้านมีความรุนแรงซ่อนอยู่สมอขึ้นอยู่กับการจัดการและการรายงานสู่สังคม

สภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลง

จุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกสิ่งคือครอบครัวซึ่งเปรียบเสมือนบ้านหลอมของเด็กอีสานจากเดิมมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายอยู่กันพร้อมทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ลุง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันจากการศึกษาพบว่าเริ่มมีแรงขับให้ให้สภาพครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปสิ่งที่พบคือ

1. ลักษณะของครอบครัวขยายแต่ขาดการปั้นแต่งที่สมบูรณ์ เด็กส่วนใหญ่ยังอยู่กับพ่อกับแม่มีปู่ย่าตายาย ลุงป้าอยู่ด้วยแต่พ่อแม่ส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไปทำนา ไปรับจ้าง ทำให้มีเวลาพบพูดคุยกับลูกมีน้อย

2. ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ หลายครอบครัวมีปัญหาโดยที่พ่อแม่หย่าร้างกันและเด็กต้องอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่ซึ่งแต่งงานมีครอบครัวใหม่ หรือ อาศัยอยู่กับตายายเพราะพ่อกับแม่แยกทางกันซึ่งพบได้ในกรณีศึกษาหลายรายและพบว่าเด็กมีปัญหา ติดเพื่อน เกร บางครอบครัวที่พ่อแม่เลิกกันเด็กต้องอาศัยอยู่กับตา/ยายหรืออา ซึ่งครอบครัวเหล่านี้มีความผูกพันกับตายายมากกว่าพ่อกับแม่ อย่างไรก็ตามการพูดคุยกันในครอบครัวมีน้อย

3. ครอบครัวที่ต้องดิ้นรน “มีแต่ก็ไม่มี” หลายครอบครัวพ่อแม่ไปทำงานที่ต่างจังหวัด เด็กจะอยู่กับตา ยาย ซึ่งตากับยายเองก็ต้องทำนาเช่นกันการจะเอาใจใส่ดูแลยิ่งน้อยกว่าพ่อแม่ไม่สามารถตามลูกหลานเหมือนพ่อ แม่ ไม่มีเวลาติดตามดูพฤติกรรมเด็ก บางครอบครัวพ่อแม่ไปทำงานทั้งให้เด็กอยู่บ้านคนเดียว

พ่อแม่จะกลับมาตอนเย็นวันศุกร์เด็กจะใช้ชีวิตอิสระเรียนบ้างโดดบ้าง กินเหล้า สูบบุหรี่ สำหรับครอบครัวที่ขาดพ่อแม่ถาวรจะพบอยู่บ้างโดยพ่อแม่ตายต้องอาศัยอยู่กับตายายหรือบางรายอยู่ตามลำพังแต่มีญาติอยู่ในละแวกบ้านใกล้กัน

วิถีชุมชนและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง

นอกจากสถานการณ์ของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เด็กขาดการหล่อหลอมอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญมากคือวิถีของชุมชนที่เด็กอยู่และเห็นเป็นประจำก่อให้เกิดการบ่มเพาะพฤติกรรมความรุนแรงอีกทั้งวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เด็กซึมซับมาโดยขาดขัดเกลาทางอารมณ์ นอกจากนั้นสภาพวิถีชุมชนและวัฒนธรรมของชาวอีสานที่ศึกษาพบว่ามีมิติทางสังคมที่ไม่ควรมองข้ามคือ

1. เหล้า : สินค้าที่ซื้อขายคล่อง

ชุมชนของอีสานนิยมการดื่มเหล้าเกือบทุกครัวเรือนหลังเลิกงานตอนเย็นซึ่งเป็นการดื่มภายในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงเป็นประจำ หากมีเทศกาลงานบุญก็จะมีการสังสรรค์รื่นเริงทั้งเด็กและผู้ใหญ่เจ้าของร้านขายในชุมชนบ้านขนาดเล็กแล้วว่าเป็นร้านเล็กๆ เพิ่งเปิดมีของขายไม่มาก ที่ร้านมีเฉพาะเหล้าขาวขาย (40 ดีกรี) แบ่งขายใส่ขวดเอ็มร้อย ขยี้ที่ละขวดบ้างครึ่งขวดบ้าง เป็นวัยรุ่นมาซื้อตอนกลางคืน 2-3 ทุ่ม ถ้าเป็นพ่อมาซื้อจะเป็นตอนเย็นกลับจากนา จ่ายสดบ้างเช่นต์บ้าง พ่ออายุ 24 ปีมีลูกอายุ 7 ปีแต่สามารถดื่มเบียร์หมดทีเดียวครึ่งขวด พ่อกล่าวว่า “มันดื่มเองแหละ ไม่มีใครสอนมันเห็นพ่อมันดื่มทุกวันประจำ” ภาพสะท้อนจากเยาวชน “ที่บ้านหนูมีคนเมาเหล้าเยอะ ได้ยินเสียงด่ากัน เสียงกันทุกวัน ชื่อนั้นเป็นเวลา 4 โมงเย็น พอดีหลานมาจากกรุงเทพ ก็เลยเลี้ยงสังสรรค์กัน” จากการพูดคุยกับเยาวชนพบว่าเงินที่นำมาซื้อเหล้ามาจากเงินที่ได้จากเพื่อนหรือผู้ใหญ่ที่ไปรับจ้างกลับมาพร้อมเงินและสนับสนุนการดื่มเพื่อสังสรรค์และบางครั้งได้จากพ่อแม่ให้ไปโรงเรียนเก็บมาลงขันซื้อเหล้าเบียร์ส่วนใหญ่ชอบกินเบียร์อาซาเพราะถูกกว่ายี่ห้ออื่นแต่ถ้ามีเลี้ยง

สังสรรค์ของเพื่อนที่กลับจากทำงานต่างจังหวัดก็จะพากันกินเหล้าสี่ “หงส์แดง แสงโสม” ส่วนเหล้าขามีบ้างแต่ส่วนใหญ่จะเป็นพวกผู้ใหญ่ ดื่มเพราะคอแข็งกว่าการดื่มเหล้าเบียร์กันในชุมชนอีสานถือเป็นวิถีชีวิตปกติที่พบเห็นกันได้ทุกชุมชน ถ้าไม่เมาจนอาละวาด จนมีเรื่องกันจะถือเป็นเรื่องปกติ และเหล้าเบียร์ก็เป็นสินค้าซื้อขายง่ายในชุมชนและคนในชุมชนก็มีใฝ่ใจมากนักหากหลังการกินเหล้าเบียร์จะไม่ไปรบกวนคนอื่นแต่ส่วนใหญ่พบว่าหลังดื่มเสร็จจะมีปัญหาการเมาอาละวาด ขับรถซึ่ง ขิว (ไม่ชอบหน้า)

2. หมอลำ (ซิ่ง) มหรสพที่นิยม

หมอลำเป็นวัฒนธรรมถิ่นด้านศิลปดนตรีของชาวอีสานเป็นกิจกรรมที่พบกันบ่อยในชุมชนพบเห็นได้ตามงานวัด งานบุญประเพณีต่างๆ ของชาวอีสาน ซึ่งต่อมาได้ประยุกต์ให้มีเพลงดนตรีที่เร็วและเร้าใจมีการเต้นที่หน้าเวทีร่วมด้วยเป็นหมอลำซิ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นแต่ส่วนใหญ่ก่อนที่จะดูหมอลำมักจะดื่มเหล้ากันมาก่อนเพื่อเพิ่มตึกศรีความคึกคะนองมักก่อให้เกิดการตีกันในงาน

3. ตีไก่ ชนไก่

การเลี้ยงไก่ชน เป็นกิจกรรมอีกประเภทที่พบได้ในชุมชนของอีสานเกือบทุกแห่ง ชุมชนอีกแห่งที่พบว่าเลี้ยงไก่ชนกันมากแม่เด็กคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า “ที่บ้านเลี้ยงไก่ชนไว้เยอะ แดงเห็นทุกวันก็ชอบ พอเลิกเรียนมาก็ฝึกให้ไก่ เสาร์-อาทิตย์ตื่นมาถ้าไม่ไปนาก็ดูแล วางๆ ก็เอามาชนปะลองกับไก่เพื่อน ถึงเทศกาลเอาไก่ไปชนลงเงินกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไปเชียร์กัน” แม่เด็กบอกว่า “เด็กมันใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ดีกว่ามั่วสุมกินเหล้าเมายา จากวิถีประจำวันของคนในสังคมและครอบครัวเห็นการใช้ความรุนแรง ความเจ็บปวดเป็นสิ่งปกติและสนุกในการเล่นการพนัน

4. ตำนานความรุนแรง

เด็กและเยาวชนในชุมชนส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาความรุนแรงกันเองแต่จะมีความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านแห่งหนึ่งเล่าให้ฟังว่า “เมื่อ 3 ปีก่อนทางอำเภอจัดงานกีฬาประจำอำเภอทุกปี

เอนักกีฬาทั้งตำบลมาแข่งขันกัน กีฬาแพคนไม่แพ้มีเรื่องกันทุกปี”

การรับรู้ความรุนแรงในวัยรุ่น

ความหมายความรุนแรงในวัยรุ่น

จากการพูดคุยกับเด็กและเยาวชน เขาให้ความหมายความรุนแรงว่า เป็นการทำร้ายร่างกายกัน ตีกัน ตบกัน ปล้นเอาเงิน ฆ่ากันตาย ยิงกัน แยกแฟนกัน โดยแบ่งประเภทความรุนแรงได้ 2 ประเภทคือ

1. ทางร่างกายที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ เจ็บปวด เช่น พ่อแม่ตีกัน พี่น้องตีกัน พ่อแม่ตีลูกซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ประจำในครอบครัวและชุมชน นอกจากนั้นจะเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บทำร้ายร่างกายด้วยอาวุธมีด ปืนฆ่ากันตายได้

2. ทางวาจา เช่น การด่ากัน ทะเลาะวิวาทกัน

สาเหตุความรุนแรงตามการรับรู้ของวัยรุ่น พบว่า

1. อารมณ์ของวัยรุ่นเอง เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่เปลี่ยนแปลง เป็นวัยศึกษาค้นคว้าอารมณ์ร้อนคิดว่าตัวเองใหญ่

2. สถานการณ์พาไปกินเหล้าเมาไม่พอใจกันมาก่อน เห็นหน้าก็หมั่นไส้กัน ก็พาลมีเรื่องกันส่วนใหญ่ที่รุนแรงมักพบในงานหมอลำ

3. ครอบครัวมีส่วนบ้าง พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูกแม่เอาใจแต่พ่อเลี้ยงไม่ค่อยเอาใจใส่ลูก บางรายพ่อแม่เข้าข้างลูกมากไปทำให้เสียเด็ก

4. การคบเพื่อน ชอบเลียนแบบกัน จากแบบสำรวจพบว่าเมื่อเกิดความรุนแรงขึ้นวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในระดับพอสมควรจำนวนมากกว่าครึ่ง (50.0%) โดยบุคคลที่วัยรุ่นบอกกล่าวให้รู้ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนดังเช่นการเห็นการยกพวกตีกันระหว่างหมู่บ้านเด็กจำนวน 155 คน (55.2%) รองลงมาบอกรุ่นพี่ จำนวน 95 คน (33.8%) ซึ่งทำให้เกิดแนวโน้มของความรุนแรงมากขึ้นเมื่อมีการรวมตัวกันของวัยรุ่น

พ่อแม่ผู้ปกครองให้ความหมายของความรุนแรงว่าความรุนแรงเป็นการใช้กำลังทำให้บาดเจ็บการทะเลาะวิวาทพบได้ทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น แบ่งประเภทความรุนแรงเป็น 2 ประเภท

1. ทางร่างกาย การชกต่อยพบมากในหมู่วัยรุ่น
2. ทางคำพูด เหม็นหน้าไม่ชอบกันก็ด่ากัน

ใช้คำพูดหยาดคายพบบ่อยในกลุ่มวัยรุ่น

จากการศึกษาพ่อแม่ผู้ปกครองทั้ง 6 ชุมชน ให้ความเห็นตรงกันว่าเด็ก ๆ ในชุมชนของตนเองไม่ค่อยก่อปัญหาความรุนแรงให้หนักใจเพราะวัยรุ่น ๆ ใหญ่ที่ชอบมีเรื่องตอนนี้อย่างงานต่างจังหวัด หรือแต่งงานมีครอบครัวต้องทำงานกัน ส่วนวัยรุ่นที่เหลืออยู่ส่วนใหญ่เรียนหนังสือ และช่วยเหลืองานบ้างและระยะนี้ก็ไม่มีเหตุความรุนแรง จะมีก็แต่กินเหล้าเมา เอะอะโวยวาย ขบถซึ่งกันเป็นที่รำคาญของชาวบ้าน

ปัจจัยร่วมของความรุนแรงในวัยรุ่น

วัยรุ่นในมุมมองคนในชุมชน ถูกรับรู้ว่าเป็น 2 แบบ ทั้งแบบดี และไม่ดี

แบบดี พวกเขาไม่ไปไหนอยู่บ้านทำงาน ส่วนดีก็พวกอยู่บ้านไม่กินเหล้ามองเป็นแบบธรรมดาเหมือนคนทั่วไป แต่มีอะไรให้ทำเยาะเย้ย หาเล่น หาเที่ยว มีเพื่อนมาก พวกอยู่บ้านตั้งใจเรียนไม่ไปไหนไม่หาเรื่องเดือดร้อนให้พ่อแม่

แบบไม่ดี ไม่เรียนหนังสือ หาเล่นไปวัน ๆ กินเหล้าสูบบุหรี่ ไม่เรียนหาเที่ยวเคยไปหาตีกันมาไม่ดีก็พวกหากินเหล้าสูบบุหรี่ และก็มีบ้างบางที่มองว่าเป็นพวกอันธพาล พวกสร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่ หาเที่ยวกินเหล้า สูบบุหรี่

ในการศึกษาจึงสรุปวิเคราะห์ปัจจัยร่วมของความรุนแรงในวัยรุ่นได้ดังนี้

ตัวตน อัตลักษณ์ของวัยรุ่น

เด็กเป็นประติมากรรมที่ล้ำค่าหากได้รับการเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่หล่อหลอมด้วยความรักความเข้าใจของครอบครัวซึ่งเป็นเบ้าหลอมที่สำคัญส่งผลให้เด็กมีเจตคติที่ดีเติบโตด้วยอารมณ์ที่มั่นคงมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจผู้อื่นไม่มีความก้าวร้าวรุนแรงติดเป็นพื้นฐานหากเบ้าหลอมนั้นบิดเบี้ยวก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมและสัมพันธภาพเชิงลบอาทิ การต่อต้านสังคม ชอบใช้ความรุนแรงเพราะอยู่กับความรุนแรงมาตลอดจากการศึกษา พบว่า

การมองตัวตนของตนเอง เสี่ยงสะท้อนจากเด็กและเยาวชนเองต่อมุมมองของตนเองมีดังนี้

ด้านพัฒนาการ เริ่มรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่ คิดว่าตัวเองใหญ่ ชอบทำตัวเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่ต้องการเพื่อน ชอบเที่ยวชอบกินเหล้า รวมกลุ่มกันเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ แม่จะเชื่อเพื่อนมากกว่า วัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เป็นวัยที่กำลังคิดในสิ่งที่แปลก ๆ อยากรู้อยากลอง ทั้งที่เป็นเรื่องที่ไม่ดี เป็นวัยที่ต้องการความเข้าใจ หรือคนที่เข้าใจในยามที่เขาทุกข์ ความสุข เป็นวัยที่ต้องการความเอาใจใส่มากกว่าผู้ใหญ่ เด็กที่กำลังเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวชอบทำอะไรแปลก ๆ และอยากให้คนอื่นสนใจ

ด้านพฤติกรรม อยากรู้อยากลอง เป็นวัยที่คิดคะนองไม่มีเหตุผล ต้องแต่งตัวเท่ ๆ กวน ๆ ชอบแต่งตัวเปรี้ยว แต่งตัวตามสมัยไปไหนไปกันเป็นกลุ่ม ชอบทำตัวเด่น ชอบใช้ความรุนแรงไม่กลัวที่จะแสดงออกต้องมีพิกมีพวก ชอบที่จะเล่นกีฬาออกกำลังกาย ชอบคิด ชอบทำในสิ่งที่แปลก ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นวัยที่มีความคิดคะนอง แต่งตัวให้กวน ๆ เท่ เป็นวัยที่ชอบทำอะไรก็ทำตามความคิด คิดอะไรก็ต้องทำ ชอบแกล้ง วัยที่คิดคะนองลองทุกอย่างที่เพื่อนพาลองทำอะไรไม่สนใจใคร เป็นคนที่เที่ยวไม่ชอบทำงาน ชอบทำอะไรที่เสี่ยงทำอะไรไม่คิด มุทะลุ ดุดัน ขี้โวยวาย ไม่พอใจอะไรก็ใช้กำลังตัดสิน ความกล้า กล้าที่จะลองทำ เช่น กินเหล้า สูบบุหรี่

ด้านอารมณ์ เป็นวัยที่มีอารมณ์ร้อน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่ายชอบโวยวายต้องการความเข้าใจมากกว่าวัยอื่นๆ เป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรงและก็เปลี่ยนแปลงง่าย เป็นวัยที่เอาแต่อารมณ์ตัวเองเป็นใหญ่ชอบใช้คำพูดแรง ๆ อารมณ์ การกระทำก็แรง อดว่าตัวเองเก่ง เก่งกว่าใคร แล้วก็เที่ยวจับกลุ่มเพราะความคิดคะนองเป็นวัยที่น่ากลัว เพราะโกรธง่ายคิดจะทำอะไรก็จะทำได้ ตามสมัยอย่างรวดเร็ว เชื่อในความคิดของตัวเองมากกว่าพ่อแม่ แสดงกิริยาโอ้อวดว่าตัวเองนั้นเก่งกว่าคนอื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง คิดอะไรออกมาก็ต้องโน้มน้าวโน้มนำได้ ต้องการความเข้าใจมากกว่าทุกวัย ต้องการความเอาใจใส่ เพราะเป็นวัยที่มีความรุนแรง ใจร้อน ใจร้อน ไม่ฟังใคร

ด้านสังคม อยากทำอะไรก็คิดจะทำแล้ว ต้องได้ทำ ชอบอิสระไม่ชอบการมีกฎเกณฑ์ ไม่ชอบ การถูกควบคุม ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ วัยรุ่นชายเริ่มไม่สนใจ ใครจะสนใจก็แต่เรื่องผู้หญิง เชื่อเพื่อนมากกว่า ไปไหน ก็ไปกับเพื่อนไม่ชอบไปไหนคนเดียวชอบเที่ยวไม่อยู่ บ้านต้องมีเพื่อนมากๆ ต้องแต่งตัวเปรี้ยว ไม่ว่าเป็นวัยรุ่นผู้ชายหรือผู้หญิง ขับรถวดใครๆ เฮฮา กับเพื่อนๆ จับกลุ่มคุยคุ้ยกันเรื่องผู้หญิง ไปเที่ยว ชอบเที่ยว ชอบฟังเพลงที่ใหม่ๆ ตามสมัย ชอบแต่งตัว ทำทรงผม เท่ๆ ตามดารา ทำอะไรต่างจากวัยอื่น เข้าบ้านดึก อยู่บ้านไม่ติด เป็นอะไรที่คึกคะนอง ลองได้ทุกอย่าง เพื่อให้รุ่นพี่ รุ่นน้อง นับถือ ของเราไม่ใช่ลูกกระจอก

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

จากการศึกษาปัจจัยหรือสถานการณ์ที่กระตุ้น ให้เกิดการกระทำความผิด พบว่าการถูกเพื่อนชักชวน เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นในสถานพินิจตัดสินใจกระทำความผิด ถึงสูงสุดเป็นลำดับแรกร้อยละ 41 รองลงมา คือ การควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ ร้อยละ 34 เหตุการณ์ หรือสภาพแวดล้อมบังคับ เช่น คับแค้นใจ ยากจน ร้อยละ 11⁷

เช่นเดียวกับวัยรุ่นในพื้นที่พบว่าเพื่อนมีอิทธิพล ทั้งในแง่ดีและไม่ดี วัยรุ่นไม่ได้คิดไกลถึงผลตามมาจาก การรวมกัน เลียนแบบการคล้ายคลึงด้วยการดื่มเหล้า สังสรรค์ และมักก่อเหตุอื่นตามมาต่างคนต่างอยู่ ก็ไม่รุนแรงเมื่อเลิกหากันไป ไม่พบกันก็ไม่มีเรื่อง เป็นตาม วิถีชีวิตปกติ แต่ก็ยังเกิดเรื่องความรุนแรง ก็มีการชก ต่อยกันและมีการบาดเจ็บทั้งสองฝ่าย แต่ก็ไม่ถึงกับ ต้องเข้าโรงพยาบาลแค่บาดเจ็บเล็กน้อยเรื่องที่เกิดขึ้น สำหรับคู่อรินั้นก็มักไม่ได้มีการเอาเรื่องกัน (ข้อมูลได้จาก วัยรุ่น ที่ศึกษา)

พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นในชุมชน จะมีการกิน เหล้า การซืมมอเตอร์ไซด์ การรวมกลุ่มกัน และการ มีแฟนที่อยู่หมู่บ้านอื่น ฯลฯ ภาพลักษณ์ของวัยรุ่นเกิด จากตัวเขาเอง ผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อม เพื่อน ครู โรงเรียน ดูเหมือนว่าชีวิตมีอิสระและมีรสชาติแต่ก็ก่อเกิดหุ้มนพราง

อันตรายจากการปรับตัวไม่เหมาะสมของวัยรุ่นจึงมี โอกาสเกิดปัญหาความรุนแรงตามมา จากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มผู้ใหญ่หลายคนคิดว่าวัยรุ่นจะดีขึ้น เมื่อเป็นผู้ใหญ่ พบว่าพฤติกรรมรุนแรงจะพบบ่อยที่สุด ในช่วงอายุ 16 ปี และลดลงอย่างชัดเจนเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ (เมื่ออายุ 20 ปี) มีเพียงร้อยละ 20 ของวัยรุ่นที่กระทำ ผิดกฎหมายรุนแรงมากเท่านั้นที่จะยังคงกระทำผิด ต่อไปในช่วงอายุ 20-30 ปี การที่พฤติกรรมรุนแรง หดลงนั้นเกี่ยวข้องกับการมีงานอาชีพที่มั่นคง และการ มีความสัมพันธ์ที่มั่นคง เช่น แต่งงาน หรือมีครอบครัว ที่เป็นหลักเป็นฐาน ผู้ใหญ่ในหมู่บ้านพยายามแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อประคองให้ผ่าน ชีวิตช่วงนี้ไปได้ โดยคิดว่าแต่งงานแล้วเด็กจะมีความรับผิดชอบ เปลี่ยนแปลงตนเองได้ ซึ่งไม่เสมอไป

ข้อมูลที่สำรวจจากการมองตนเอง เพื่อนสนิท และรุ่นพี่วัยรุ่นให้พฤติกรรมความเสี่ยงที่เห็นในปัจจุบัน ในชุมชน สูงสุด ได้แก่ การดื่มเหล้ามีเพื่อนสนิทที่ดื่ม จำนวน 104 คน (ร้อยละ 37) รุ่นพี่ที่ดื่มจำนวน 124 คน (ร้อยละ 44.1) รองลงมา คือ การชกต่อยมีเพื่อนที่ มีพฤติกรรมนี้จำนวน 41 คน (ร้อยละ 14.6) รุ่นพี่จำนวน 50 คน (ร้อยละ 17.8) และพูดจាក้าวร้าวเพื่อนจำนวน 52 คน (ร้อยละ 18.5) รุ่นพี่ที่สนิทจำนวน 49 คน (ร้อยละ 17.4) และการมองตนเอง ว่าดื่มเหล้าทุกวัน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 15.7) ออกเที่ยวกลางคืน จำนวน 12 คน (ร้อยละ 14.3) และซิงรอมอเตอร์ไซด์และ เล่นการพนันทุกวันจำนวนอย่างละ 7 คน (ร้อยละ 2.5) และยังมีเสพยาทุกวันจำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.7) ซึ่งสามารถสนับสนุนปรากฏการณ์ดังกล่าวได้

ผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้น และการจัดการ

นอกจากเป็นหน้าที่ของครอบครัวที่ต้องดูแล อบรมทางสังคมความร่วมมือของชุมชนในการสร้าง ระบบป้องกันภัย ความเข้มแข็งของการบังคับใช้ กฎหมายเป็นสิ่งที่ชุมชนอีสานต้องพัฒนาหาแนวทาง เพื่อปกป้องเด็กและเยาวชน วัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหา เกิดขึ้นทั้งที่ตนเองกระทำและถูกคนอื่นกระทำ

ด้านความรุนแรงมีผลต่อจิตใจ ร่างกายและสังคม ตั้งแต่เล็กน้อยถึงมาก ทั้งนี้ปฏิกริยาระหว่างอุปนิสัยของเด็กกับสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กเมื่อโตขึ้น⁸ จึงพบว่ามีผลต่อชีวิตของวัยรุ่นหลากหลายในพื้นที่ดังนี้

1. **ชีวิตกันง่าย** การตีกันของวัยรุ่น เกิดจากการไม่ชอบหน้าหรือ ขิว ดังเช่น เทพและวุฒิ เคยถูกตีจนฟันหัก สาเหตุจากการตีทะเลาะวิวาทในงานหมอลำ ยกพวกตีกันจนเจ็บตัวและฟันหน้าหักจนปรากฏปัจจุบัน ดังเช่น สาเหตุที่เกิด “หน้าตาของเทพและวุฒิมันผิระเบียบ มันกวนตีน” เหตุการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นบ่อยโดยไม่มีสาเหตุรุนแรงมาก่อนวัยรุ่นจึงมีพวกของตนคอยช่วยเหลือกัน

2. **ไปหมู่บ้านอื่นไม่ได้** เด็กและเยาวชนแต่ละชุมชนเมื่อเกิดปัญหาการทำร้ายกันบ่อยๆ การแค้นเอาคืนเกิดขึ้น จนกระทั่งไม่สามารถไปหมู่บ้านอื่นได้

“เอกเป็นคนทีรูปร่างใหญ่ ตัวสูงแต่ไม่อ้วน ผิวดำล่ำอ้ายอยู่กับแม่ พ่อกับแม่เอกเลิกกันได้ประมาณ 4 ปีแล้ว พ่อเอกอยู่ที่กรุงเทพ แต่ตอนนี้แม่เอกไปทำงานที่จังหวัดอื่น เอกจึงต้องอยู่กับน้องสาวและพี่หลานสาว (ลูกของน้องสาว) กัน 3 คนถ้าไปหมู่บ้านอื่นต้องระวังตัว”

3. **เปลี่ยนโรงเรียน** ถูกภาคทัณฑ์จากโรงเรียน เด็กและเยาวชนที่กำลังเรียนมีครูคอยสอดส่อง เมื่อเกรงหรือมีพฤติกรรมผิดวินัยก็จะถูกภาคทัณฑ์จากโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองจะถูกเชิญไปพบเหตุการณ์เช่นนี้ก็รู้กันทั้งหมู่บ้าน

4. **ถูกทัณฑ์บนคุมประพฤติ** ชีวิตที่ผาดโผน ผ่านการเป็นนักเลง ประพฤติผิดเล็กน้อย บ่อยๆ เมื่อไม่ได้รับการแก้ไขวัยรุ่นถูกควบคุมจากกฎหมาย ถูกควบคุมจากองค์กรภายนอกหมู่บ้าน เช่น จากตัวอย่าง ของเม้น สิ่งสำคัญที่กระทำผิดคือ ยาเสพติด การถูกคุมประพฤติจากศาลสั่งจึงเกิดขึ้น ซึ่งไม่ได้ช่วยให้ดีขึ้น แต่กลับทำให้ผู้ปกครองและชาวบ้านเกิดปัญหาด้วย จากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้าน “เม้นยังคงเป็นหัวโจกชวนเพื่อนดื่มสังสรรค์ เสียงดัง เทียวกลางคือชอบนอนตื่นสายไม่ทำงาน เวลาไปพบคุมประพฤดียังต้องให้แม่ปลุกเลย”

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากบทวิเคราะห์ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของอีสานจากปัจจัยเอื้อและป้องกันวิธีการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของอีสานสะท้อนให้เห็นภาพใน 2 มุม คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เอื้อทำให้เกิดความรุนแรง ได้แก่

1.1 ระบบโครงสร้างของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลง และอ่อนแอลง

ครอบครัวต้องดิ้นรนด้านเศรษฐกิจมากขึ้น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวห่างเหินกัน ลักษณะของครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง บางครอบครัวทิ้งให้เด็กอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายหรืออยู่กับตามลำพังขาดผู้อบรมดูแลใกล้ชิดขาดที่ปรึกษาเมื่อมีปัญหา

1.2 วิถีชีวิตของชุมชน

เด็กเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างจากผู้ใหญ่ และวิถีชีวิตภายในชุมชนเองตั้งแต่เล็กและซึมซับมาโดยไม่รู้ตัวเช่นการกินเหล้า การเล่นการพนัน การรวมตัวของกลุ่มญาติตามเทศกาล เพื่อกินเหล้าจนเป็นเหมือนชีวิตปกติของสังคม เด็กและเยาวชนจึงเห็นตัวอย่างและบางครั้งเข้าร่วมดื่มด้วย การเห็นและเคยชินกับสภาพความรุนแรงและความเจ็บปวดเช่น การเลี้ยงไก่ชนและการชนไก่

1.3 พื้นฐานประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานดั้งเดิม

จากพื้นฐานวัฒนธรรมของชาวอีสานโดยทั่วไปชอบสนุกเป็นดั้งเดิม การมีประเพณีทุกอย่างมักต้องฉลองด้วยการละเล่นหมอลำ กลายเป็นตัวกระตุ้นพลังความคิดคึกของวัยรุ่น ประกอบกับการดื่มเหล้าที่เป็นวิถีชีวิตปกติในชุมชนทำให้เด็กและเยาวชนขาดสติและขาดความยับยั้งชั่งใจเมื่อมี การกระทบกระทั่งและทำร้ายกันรุนแรงเกิดขึ้นได้ง่าย

1.4 ระบบโครงสร้างของชุมชนขาดความเข้มแข็ง

โครงสร้างของชุมชนและสังคมขาดความเข้มแข็งและขาดการเอาใจจริงเอาใจเช่นเด็กสามารถซื้อเหล้าจากร้านค้าได้โดยบางที่ซื้อให้ผู้ใหญ่ บางที่ซื้อ

มาด้วยกันเอง ซึ่งพบว่าการตีแผ่เป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ควบคุมของชุมชน จึงเกิดความรุนแรงขึ้นเสมอ แม้ว่าจะมีผู้ปกครองและผู้นำบางส่วนพยายามแก้ไข แต่ยังคงพบว่าเป็นวิธีการแก้ปัญหาตามเหตุการณ์ ยังไม่สร้างระบบการจัดการและป้องกันอย่างชัดเจน ชุมชนไม่มีพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็นสัดส่วนชัดเจนในการเล่นกีฬาหรือมีกิจกรรมการรวมตัวเพื่อเล่นกีฬาจึงมักมีเพียงที่โรงเรียนเท่านั้น

2. มิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ป้องกันการเกิดความรุนแรง

วัยรุ่นส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ สิ่งแวดล้อมที่ตึงเครียดอยู่ในกรอบของสังคม ความรุนแรงมีเกิดขึ้นนานๆ ครั้ง พฤติกรรมความรุนแรงในวัยรุ่นเกิดขึ้นในเด็กกลุ่มเล็กๆ เมื่อเกิดขึ้นบางส่วนหายไปเพราะพ่อแม่ ผู้ใหญ่ ผู้นำในชุมชน เข้ามาช่วยจัดการ

แม้หลายชุมชนไม่มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนขึ้นมาอย่างเป็นทางการ แต่ก็จะมีกิจกรรมที่พวกเด็ก มีส่วนร่วม คือ การแข่งขันกีฬาโดยจะเป็นตัวแทนของชุมชนไปแข่งกับชุมชนอื่นในช่วงมีการจัดงานขึ้น และจากที่ได้พบเห็นเด็กและเยาวชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ที่ชาวบ้านจัดขึ้น เช่น ไปเวียนเทียน ทำบุญตักบาตรที่วัด เป็นต้น เวลาในหมู่บ้านมีงานบุญที่เป็นของคนในหมู่บ้าน เช่น งานแต่งงาน งานบวช เป็นต้น

ปัจจัยที่ป้องกันในวัยรุ่นนอกเหนือจากความเข้มแข็งในตัวเด็กที่มีอยู่และการมีส่วนร่วมของวัยรุ่นในการเรียนรู้ที่จะปกป้องตนเองแล้ว ยังมีสิ่งปกป้องจากพื้นฐาน ทางสังคมวัฒนธรรมได้แก่

2.1 ระบบโครงสร้างของครอบครัว

การที่คนในชุมชนส่วนใหญ่อยู่กันอย่างเครือญาติและส่วนใหญ่ก็เป็นญาติกัน ทั้งหมู่บ้านเมื่อลูกใครมีพฤติกรรมเสี่ยงจะแจ้งให้พ่อแม่รู้และช่วยกันแก้ไข ในเครือญาติเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงส่วนน้อยที่ครอบครัวไม่รับฟังจะได้รับการแก้ไข

สำหรับตัวของเด็กและเยาวชนเอง เมื่อเขามีปัญหาอะไรก็ตามที่คิดว่าตัวเองสามารถแก้ไขได้เขาจะ

ไม่ปรึกษากับผู้ปกครอง เขาจะแก้ไขเองหรือไม่ก็จะปรึกษากับเพื่อนจากข้อมูลการสำรวจเด็กโดยทั่วไปพบว่าเวลาที่มีเรื่องทุกข์ใจส่วนใหญ่ปรึกษาพ่อแม่เป็นบางครั้งจำนวน 112 คน (ร้อยละ 39.8) ปรึกษาเพื่อนจำนวน 131 คน (ร้อยละ 46.6) และปรึกษารุ่นพี่จำนวน 145 คน (ร้อยละ 51.6) ในกรณีที่ปรึกษาทุกครั้ง ได้แก่ ปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นลำดับแรกจำนวน 118 คน (ร้อยละ 42.0) รองลงมาเป็นปรึกษาเพื่อนจำนวน 24 คน (ร้อยละ 8.5) และรุ่นพี่จำนวน 16 คน (ร้อยละ 5.6) โดยคำตอบเมื่อทุกข์ใจบุคคลที่วัยรุ่นตอบว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ทุกครั้งสูงสุดคือพ่อแม่ผู้ปกครองจำนวน 118 คน (ร้อยละ 42.0)

2.2 วิถีชีวิตของวัยรุ่นในชุมชน

การมีเพื่อนเป็นดังภูมิคุ้มกันทางสุขภาพจิตเด็กทั้งหมู่บ้านเป็นเพื่อนกันรู้จักกันเรียนรู้การดูแลและให้ภัยภัยกันเด็กมีกลุ่มเพื่อน เพื่อนคือ เมา ติดตามตลอด มีเพื่อนแล้วดี ไม่เหงา “ประโยชน์ที่ได้จากการอยู่กับเพื่อนและการรวมกลุ่ม ทำให้วัยรุ่นได้ออกกำลังกาย และได้เล่นกับเพื่อนและได้พูดคุยกันกับเพื่อนทำให้มีความสุข มีเรื่องอะไรก็ได้พูดคุยกันบางที่เพื่อนก็จะเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาให้มีเรื่องกับใครก็เล่าให้เพื่อนฟังได้น้อยๆ ก็อุ่นใจมีเพื่อนอยู่ด้วยอาจจะช่วยเราได้หรือช่วยไม่ได้ก็ตาม”

2.3 พื้นฐานประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานดั้งเดิม

มีประเพณีคุ้มโฮมของชาวอีสานอันจะเห็นชัดเจนเมื่อมีพิธีกรรม ในพื้นที่มีการดูแลกันรู้จักกัน เช่น ในการรวมตัวกันในการทำบุญ

2.4 ระบบโครงสร้างของชุมชน

ชุมชนมีแหล่งทำกิน มีผู้นำที่ตระหนักปัญหาร่วมกันแก้ไข เช่น มีการจัดตั้งตำรวจบ้านจากกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญให้เด็กได้เรียนรู้วิชาการ ชีวิตและสังคม ในหมู่บ้านที่มีครูคอยดูแลพบว่าเด็กได้มีการสร้างสรรค์และแสดงออกสมวัย ในด้านการกีฬา ดนตรีและการประดิษฐ์เด็กได้มีผลงานจากโรงเรียนมาอวดพ่อแม่ และเด็กได้รับความชื่นชมจากครอบครัวและญาติเสมอ

บทสรุปของทางออกในการแก้ปัญหาต่อความรุนแรง

ข้อเสนอแนะ

วิธีการจัดการ ในแต่ละจุดดังนี้

- (1) ความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
 - การเรียนปรับหลักสูตรหลากหลาย
 - การปรับครอบครัว สิ่งจำเป็น
- (2) ลดการดื่มเหล้า การขายเหล้า
 - ลานแสดงออกที่เหมาะสม
- (3) เปลี่ยนคู่อริเป็นมิตร กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
- (4) การจัดการอารมณ์
 - ปรับสิ่งแวดล้อมที่สร้างสรรค์
- (5) การควบคุมที่ฉับพลัน
 - กฎบ้าน-กฎหมาย การเฝ้าระวัง

สรุป

จากการศึกษาที่เราสามารถเห็นต้นตอของการสร้างเอกลักษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคลิกที่พัฒนามาจากวัยรุ่นการปรับตัวต่อแรงกระตุ้นทางร่างกาย ปัญหาทางอารมณ์ที่ต้องฝึกการควบคุมตนเอง ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ระดับครอบครัวซึ่งต้องการครอบครัวที่มีความสามารถมากล่อมเกล่า ทั้งนี้เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ขาดพ่อแม่ ในช่วงที่เด็กต้องการแม้จะมีผู้สูงอายุอยู่ด้วย การขาดพ่อหรือแม่มักจะมีความสามารถช่วยเหลือดูแลวัยรุ่นน้อยกว่าครอบครัวปกติ เมื่อวัยรุ่นพบกับสิ่งแวดล้อมของสังคม การคบเพื่อนที่บีบรัด การบีบคั้นจากระบบโรงเรียนที่ไม่ได้ช่วยส่งเสริมการแสดงออกที่เหมาะสม และช่วยเหลือเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ ประวัติหนีเรียน การจับกลุ่มที่ไม่

สร้างสรรค์ การละเลยปัญหาเล็กน้อยจากสังคม จนดูเหมือนสนับสนุนให้คงอยู่ ปัจจัยด้านสถานการณ์จึงเป็นตัวเลือกที่นำไปสู่พฤติกรรมรุนแรง จากเด็กวัยรุ่นที่กำลังค้นหาเอกลักษณ์ ความเป็นตัวตน จากการเลียนแบบรุ่นพี่ การหาตัวตนจากเหตุการณ์แค้นมาใช้เป็นความชอบธรรมทางสังคม จากนั้นเสียใจแต่รักเพื่อน การกระตุ้นจากเสียงดนตรี แม้ว่าจะเป็นประเพณีสนุกสนาน เมื่อการรวมตัวบวกกับการดื่มเหล้าจึงทำให้เกิดปัญหาการทำร้ายกันได้ง่าย

การเข้าใจนานาปัญหาอันเป็นพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์แนวทางในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมต่อไปและข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและ

ผลักดันเชิงนโยบายต่อการสร้างสุขภาวะของเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ ในวัยรุ่นต่อไปได้โดยการแก้ไขให้เกิดเป็นนโยบายในระดับต่างๆ เริ่มที่การส่งเสริมป้องกันที่ตัวเด็กให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การจัดอาคมณ์ ลดการดื่ม ส่งเสริมการคบเพื่อนที่เหมาะสม ระดับครอบครัว ช่วยให้ครอบครัวมีการปรับตัวที่ดี มีสิ่งจำเป็น งานอาชีพที่ช่วยให้ครอบครัวอยู่ร่วมกัน ระดับโรงเรียน มีการปรับหลักสูตรที่หลากหลายเหมาะกับบริบทของสังคมและความต้องการของเด็ก สถานศึกษาหรือโรงเรียนควรต้องหันกลับมาทบทวนหลักสูตรในบางรายวิชาที่ขาดหายไปและการจัดการเรียนการสอนที่ต้องหันกลับมาดูแลเด็กหลังห้องมากขึ้น ระดับชุมชน ควรมีการควบคุมที่จับปล้นเปลี่ยนคู่อริเป็นมิตร กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนพื้นประเพณีผูกเสี่ยวที่หายไป เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร.เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ที่ให้การสนับสนุน ขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ ประชาชนผู้ให้ข้อมูลและนักวิชาการผู้ร่วมประชาพิจารณาผลงานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์

เอกสารอ้างอิง

1. จิราวรรณ แทนวันกุล, กฤตยา แสงเจริญ, นิลารวรรณ ฉันทะปรีดา, ภณทิลา อธิรัตน์, สมพร วัฒนกุลเกียรติ; การทารุณกรรมและปล่อยปละละเลยเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ความสุข ผลกระทบต่อพฤติกรรมและการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นของเด็ก, วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2547; 27(3): 59-67.
2. กฤตยา แสงเจริญ, จิราวรรณ แทนวันกุล, จอมขวัญ ศศิธรพนงศ์, ศุภชัย อนุวัชพงศ์. ความสุขของการถูกทารุณกรรมทอดทิ้งและพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในจังหวัดขอนแก่น: ศึกษาในเด็กนักเรียน

ผู้เลี้ยงดู. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2551; 31(1) : 41-50.

3. ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ทางสังคม: วิเคราะห์จากพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ปี 2549; 5-9 มิถุนายน 2549.
4. พัทธพงษ์ น้อยพิทักษ์. การวิเคราะห์สาเหตุการทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์และสะท้อนขวัญของผู้ต้องขังวัยหนุ่ม. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต อาชญวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2543
5. อุมพร ตรังคสมบัติ, อัมพล สุอำพัน, ชัยยันตร์ สุขบาล, สวณะ พบสุข, และพวงค์ศรี ชันธิกุล. พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น : ความชุกและปัจจัยทางจิต -สังคมที่เกี่ยวข้อง. รายงานผลการวิจัยทุนองค์การอนามัยโลกภายใต้แผนงาน HEALTH PROTECTION AND PROMOTION. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2541
6. ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม “คุณภาพทางสังคม วิเคราะห์จากพฤติกรรมของเด็กไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ปี 2549 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์; 2549
7. ประถมศิลป์ พันธุ์เขียน.สาเหตุการกระทำผิดและการหลบหนีของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2546
8. สมภพ เรืองตระกูล. โรคทางจิตเวชในเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.ศูนย์เฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม(2549) “คุณภาพทางสังคม วิเคราะห์จากพฤติกรรมของเด็กไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม ปี 2549 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์; 2543